

סביב וחמש באמה קומתו וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב, שמעינן מינה שכל מי שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח. ב"ב סגי, כיון דאית בהיקפו י"ב נמצא חללו ד' על ד'.

[ח, א] ודחינן הני מילי בעיגולא, כלומר לא תמצא חללו ד' אמות אלא באמצע בלבד, אבל בצדדין אינך מוצא ד' אמות. ותנן באהלות⁷¹ כמה יהא בהיקפה ויהיה בה טפח במרזב⁷², במרובעת ארבעה, שהמרובע יותר על העיגול רביע ואמרין מיכדי [כמה מרובע יתר] על העיגול רביעי⁷³. ב"ו גברי סגי, דהא משכחת ד' על ד' אמות. ודחינן הני מילי דמרובע יותר על העיגול רביע, בעיגולא דנפיק מיגו ריבועא, אבל ריבועא דנפיק מיגו עיגולא בעינן טפי משום מורשא דקרנתא.

ראינו לרבינו הגאון פירש ואמר אינך מוצא ד' על ד' אמות, אלא [אם] יש בעיגולו י"ו אמה וה' שבועים ושני שלישי שבוע חסר מעט⁷⁴.

שמאי⁷⁵ ור' שמעון ורבן גמליאל ור' אליעזר ואחרים, כולוהו סבירא להו סוכה דירת קבע בעינן. ודברים פשוטין הן. והא דתניא העושה סוכתו בראש הספינה או בראש העגלה⁷⁶ רבן גמליאל פוסל ור' עקיבא מכשיר, שיטה הם ואין הלכה כמותם⁷⁷.

וקיימא לן ליתא הא דאחרים דאמ' סוכה העשויה כשוכך, ולא כר' יוחנן דאמר סוכה העשויה ככבשן. ושמעתייהו⁷⁸ כרבי סלקא דבעי סוכה שיש בה ד' אמות על ד' אמות ולית הלכת' כוותייה.

אמר (רבא) [ר' יוחנן]⁷⁹ סוכה העשויה עגולה ככבשן, אם יש בהקיפה כדי לישב כ"ד בני אדם כשרה, ואם לאו פסולה. כמאן כרבי דבעי סוכה שיש בה ד' על ד'.

ואקשינן למה לי כולי האי, מכדי גברא באמתא יתיב, י"ב סגי, דהא שמעינן ליה לר' יוחנן דאמר בעירובינן⁸⁰, מהאי קרא⁸¹ ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול

דברים פשוטים הם מבלי להיכנס לפסק הלכה, חוץ מפלוגתת ר"ג ור"ע, ובעל כרחך שהוא מתייחס בזה גם על דברי ר' יאשיה, וזהו אם נגיה בלשון רבינו כנ"ל. וכמו"כ יש להוסיף בסוה"ד את הראיה מב"מ. 64. כ"ה הסדר גם בפירוש רבינו להלן כא, ב. ולפנינו הסדר ר"ש ור"ג וב"ש. 65. כ"ה בכתה". ולפני התוס' לא היה בפירוש רבינו "בראש עגלה" עיי"ה בד"ה העושה. 66. כתב הר"ף: אע"ג דקי"ל דכל כה"ג שיטה היא ולית הילכתא אחד מיניהו, הכי איכא תרתי מיניהו דהלכתא ניהו, חדא העושה סוכתו כמין צריף דקי"ל מתני' יחידאה היא וכו' ואידך מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית דקי"ל הילכתא כב"ש וכו' וטעמיהו משום גזירה שמא ימשך אחר שולחנו, ע"כ. וזהו כפסק רבינו כנ"ל, וכבר האריכו בזה הראשונים ראה בעה"מ ומלחמות. ז"ל רבינו בפירושו לב"מ קיח, ב (בקטע מהגניזה הנמצא במכון): אמ' אביי רש"ב ג' ור' יהודה ור' שמעון כולוהו סבירא להו כל מקום שנתנו לו חכמים רשות והזיק פטור מלשלם וכו', והללו כולוהו שיטה ניהו ולית הילכת' כואתיהו. ובהגהות מיימוניות פ"ו מהל' שלוחין ושותפין אות ב: ופר"ח שקיבל מן הגאונים שבכ"מ שאמר התלמוד כעניין זה [דאיתמר בשיטה] אין הלכה כן. וראה גם לעיל ה' 63, ובאו"ז ב"מ אות קג בשם רבינו. והנה פסק רבינו דלית הילכתא כר' יאשיה, וכו' גמליאל, דשיטה הם, ולהלן בהמשך כתב דליתא לדאחרים. וביחס למימרות שנשנו בפירקין לעיל כתב דבברים פשוטין הם, וכוונתו שאין צורך בהבאתם שכבר כתב בהן דעתו; לדלעיל ג, א פסק כב"ש לגבי ב"ה (בין בסוכה גדולה ובין בסוכה קטנה ראה שם ה' 41) ונכלל בזה דלא כרבי, ובריש פירקין פסק כרבנן דר' יהודה, ולעיל בע"א פסק כרבנן דר' שמעון. ולא הביא כאן דברי רבי אליעזר, שהרי פסק להלן יט, ב דרבנן דהעושה סוכתו כצריף פסולה, ודלא כאביי. 67. רש"י פירש דאחרים פסלי סוכה עגולה בכל מקום אפי' בשיש בה כדי לרבע ד' על ד' אמות. ורבינו שכתב דאחרים כרבי סלקא א"כ בשיש בה כדי לרבע ד' על ד' אמות מכשירי וכו' יוחנן, ואולי סבר רבינו דר' יוחנן לפרש הא דאחרים בה. 68. כצ"ל וכדלעיל. 69. יד, א. 70. מ"א ז, כג. 71. פ"ב מ"ו. 72. לפנינו שם מיייר בקורה. ונראה דט"ס הוא וצ"ל (במרזב) [בזמן כולין]. וקיצור הוא מלשון המשנה: בזמן שהיא עגולה הקיפה שלשה טפחים, ובזמן שהיא במרובעת וכו'. 73. מהמלה ואמרין עד כאן נוסף ע"פ כת"י ב, והמוקף בסוגריים הוא תיקון השערתו בהתחשב עם רוחב מקום המחוק. ובכת"י א נשמט מחמת הדומות. (קטע זה מכת"י ב מכיל שורות אחדות בענין זה). 74. חשבון הגאון יוצא בקרוב למאית יותר מחשבון הגמ', וזהו שכתב חסר מעט. ונראה שלא בא הגאון אלא לעשות את החשבון בשביעיות.